

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6SŽi/7/2013
Identifikačné číslo spisu:	4012200908
Dátum vydania rozhodnutia:	24.07.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4012200908.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: 1. N. R., bytom Q. T. XXX, H. V., 2. K. D., bytom L. XXX, H. V., proti odporcovi: Predseda Okresného súdu Nitra, sídlo služobného úradu Okresného súdu v Nitre, Štúrova 9, Nitra, o opravnom prostriedku proti prvostupňovému správne rozhodnutiu - fiktívnemu rozhodnutiu odporcu zo dňa 1. októbra 2012, o odvolaní navrhovateľov proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/100/2012-71 zo dňa 31. januára 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/100/2012-71 zo dňa 31. januára 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre napadnutým uznesením č. k. 23Sp/100/2012 zo dňa 31. januára 2012 podľa ust. § 104 ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) zastavil konanie o opravnom prostriedku navrhovateľov proti fiktívnemu rozhodnutiu odporcu vydaného dňa 1. októbra 2012, nakoľko dospel k záveru, že za súčasného stavu správneho konania nie sú splnené podmienky, za ktorých môže súd vo veci konať. Krajský súd zároveň rozhodol, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená príslušnému odvolaciemu správne orgánu, Krajskému súdu v Nitre.

Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd skúmal podmienky na konanie o opravnom prostriedku proti prvostupňovému správne rozhodnutiu, proti navrhovateľmi označenému odporcovi, riaditeľovi Okresného súdu Nitra, so sídlom na služobnom úrade Okresný súd Nitra, Štúrova 9, Nitra. Krajský súd konštatoval, že navrhovatelia boli oprávnenými osobami na prístup k informáciám v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií). Ďalej krajský súd poukazom na rozvrh práce Okresného súdu Nitra na rok 2012 uviedol, že navrhovatelia síce označili ako odporcu riaditeľa Okresného súdu Nitra, so sídlom na služobnom úrade Okresný súd Nitra, Štúrova 9, Nitra, ale z rozhodnutia, ktoré žiadali v odvolacom správne konaní preskúmať, nepochybne vyplýva, že rozhodnutie o čiastočnom odmietnutí poskytnúť informáciu vydal predseda Okresného súdu Nitra. Krajský súd dospel k záveru, že vzhľadom na zákonnú povinnosť súdu skúmať najprv podmienky, za ktorých môže súd konať, za súčasného stavu správneho konania nie sú splnené podmienky, a preto

konanie vo veci zastavil a vec postúpil príslušnému odvolaciemu správne mu orgánu tak, ako uviedol vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podali v zákonom ustanovenej lehote navrhovatelia odvolanie. Žiadali, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V dôvodoch odvolania navrhovatelia namietali, že postupom krajského súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Napadnuté uznesenie považovali za nepresvedčivo odôvodnené a nezákonné, v rozpore s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. Namietali postup súdu, keď od nich bolo požadované predloženie rozhodnutia, ktoré napádajú, pričom fiktívne rozhodnutie podľa § 18 ods. 3 zákona o slobode informácií nie je možné v papierovej forme predložiť. Tvrdili, že dostatočne preukázali, ktorý orgán fiktívne rozhodnutia vydal, vyslovil názor, že prvostupňový súd chcel svojvoľne preskúmať iné rozhodnutia, aké boli označené v ich návrhoch. Mali za to, že krajský súd nesprávne označil seba za odvolací správny orgán, nakoľko Krajský súd v Nitre je nezávislým a nestranným súdom Slovenskej republiky a nie správnym orgánom. Navrhovatelia poukazujú na ustanovenia § 77 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v spojení s ust. § 5 ods. 1 a § 9 ods. 2 písm. h/ zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ust. § 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) vyslovili názor, že riaditeľ správy Okresného súdu Nitra možno považovať za správny orgán. Tvrdili, že riaditeľ správy Okresného súdu Nitra vydal fiktívne rozhodnutie, ktoré je predmetom preskúmania v tomto súdnom konaní podľa § 250l a nasl. O.s.p. a nepochybne patrí do právomoci súdu preskúmať takéto rozhodnutie, poukazom na to, že opravný prostriedok podali podľa § 19 ods. 4 zákona o slobode informácií a súdnou cestou sa domáhali preskúmania neprávoplatných prvostupňových rozhodnutí postupom podľa § 250l O.s.p.. Dôvodili, že nakoľko krajský súd ani nedospel k záveru, že nie je daná právomoc na konanie podľa § 7 O.s.p., krajský súd toto konanie nemôže zastaviť, pretože vec spadá do právomoci súdov Slovenskej republiky, tvrdiac, že podali na krajskom súde opravný prostriedok podľa ust. § 79 ods. 1 veta prvá v spojení s ust. § 250m ods. 1 O.s.p., a nie odvolanie, ako to tvrdí krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia. Navrhovatelia v odvolaní tiež namietali nezákonný postup krajského súdu, ktorý nerozhodol o ich žiadostiach na oslobodenie od súdnych poplatkov, a napriek tomu zastavil konanie vo veci. Tiež nesúhlasili s postupom súdu, ktorý nenariadil vo veci pojednávanie, čím porušil ich právo na verejné prejednanie veci v ich prítomnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (ust. § 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p., a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odvolací súd zistil, že vo svojej rozhodovacej činnosti sa Najvyšší súd Slovenskej republiky s obdobnou vecou medzi totožnými účastníkmi konania a predmetom konania v konaní vedenom na tunajšom súde sp. zn. 2SŽi 5/2013 už zaoberal, preto senát najvyššieho súdu v danej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 7 O.s.p. poukazuje na časť odôvodnenia rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2SŽi 5/2013 z 19. júna 2013, ktorú v odôvodnení uvádza nasledovne:

„Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p., ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 169 ods. 1 veta prvá O.s.p. v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie, ktorý súd ho vydal, ďalej označenie účastníkov a veci, výrok, odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Článok 46 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje právo každého občana domáhať sa ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola ústavným právam občanov poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy vykonáva. Výkladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov, pričom tento výklad nesmie byť arbitrárny a musí byť náležite odôvodnený.

Z odôvodnenia rozhodnutia musí byť dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel k rozhodnutiu formulovanému vo výrokovej časti. Nestačí len odkazovať na určité zákonné ustanovenia. Úlohou súdu je vysvetliť účastníkom konania, ako relevantné právne normy aplikoval na prejednávaný prípad. Toto vysvetlenie má byť pokiaľ možno stručné, ale najmä logické a zrozumiteľné pre účastníkov konania, aj keď títo nemajú právnické vzdelanie. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia, tak ako je citované vyššie, však nie je zrejmé a zrozumiteľné ako súd dospel k rozhodnutiu formulovanému vo výroku napadnutého uznesenia.

Krajský súd uviedol v záhlaví uznesenia ako odporcu riaditeľa Okresného súdu Nitra, tak ako ho označili navrhovatelia, avšak v odôvodnení uviedol, že z rozhodnutia, ktoré žiadali navrhovatelia v odvolacom správnom konaní preskúmať, vyplýva, že rozhodnutie o čiastočnom odmietnutí poskytnúť informáciu vydal predseda Okresného súdu Nitra. Taktiež vyvoláva pochybnosti označenie predmetu konania, keď v záhlaví a vo výroku napadnutého uznesenia je označené fiktívne rozhodnutie odporcu zo dňa 1. októbra 2012, v odôvodnení uznesenia krajský súd hovorí o rozhodnutí o čiastočnom odmietnutí poskytnúť informácie.“

„Predmetom tohto rozhodnutia Okresného súdu Nitra je však neposkytnutie informácií žiadaných navrhovateľmi, ktoré sa zhodujú s informáciami požadovanými navrhovateľmi v žiadosti doručenej Okresnému súdu Nitra dňa 20. septembra 2012, ktorej kópiu navrhovatelia pripojili k návrhu, o ktorom rozhoduje krajský súd v tomto konaní.

Úlohou súdu je vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu. Aby mohol odvolací súd preskúmať postup a rozhodnutie prvostupňového súdu, musí mu byť skutkový stav zrejmý a skutočnosti uvádzané v napadnutom rozhodnutí a vyplývajúce tiež zo súdneho spisu nesmú vyvolávať pochybnosti, ani budiť zdanie rozpornosti.

V ďalšom konaní a v novom rozhodnutí krajský súd bez pochyb ustáli predmet konania, a tiež správne označí odporcu, ktorý je v správnom súdnictve identifikovaný podľa preskúmaného rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia krajský súd dostatočne ozejmí všetky skutočnosti, z ktorých vychádzal a okrem citovania relevantných právnych noriem presvedčivo uvedie argumenty logicky odôvodňujúce konečné rozhodnutie formulované vo výrokovej časti. Skutkové okolnosti a ich právna kvalifikácia môžu byť úplne zrejmé konajúcemu súdu, ale miera poznania účastníkov konania môže byť iná. Na túto okolnosť netreba zabúdať a v záujme rešpektovania ústavou garantovaných práv je pri odôvodnení rozhodnutia potrebné riadiť sa relevantnými ustanoveniami procesného predpisu a účastníkom poskytnúť logické a zrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia, vyporiadať sa s ich námietkami a otázkami do tej miery, aby nenadobudli presvedčenie, že im bol odmietnutý prístup k spravodlivosti. Ak súd, na ktorý sa účastníci obrátia, dospeje k záveru o nedostatku svojej právomoci, pričom zistí právomoc iného orgánu na konanie o návrhu účastníkov, túto skutočnosť účastníkom náležite ozejmí, aby vyvrátil ich pochybnosti, že ich vec nebude prejednaná kompetentným orgánom v súlade s platnou právnou úpravou.

K námietke navrhovateľov, že krajský súd pred rozhodnutím vo veci nerozhodol o ich žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, najvyšší súd uvádza, že súdy v prvom rade skúmajú svoju

právomoc vo veci konať. Vzhľadom na záver o nedostatku svojej právomoci na konanie, ku ktorému dospel krajský súd, nebolo dôvodné, aby súd skúmal podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov. Ak nie je daná právomoc súdu na konanie vo veci, potom neexistuje ani zákonný podklad na prípadné uloženie poplatkovej povinnosti a v tejto súvislosti teda ani nie je dôvod rozhodovať o splnení podmienok na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

V situácii, keď súd konanie zastavuje z dôvodu absencie podmienok vo veci konať, nie je zákonný dôvod nariaďovať vo veci pojednávanie, ako sa toho domáhali navrhovatelia. Z § 114 ods. 1 a § 115 OSP vyplýva, že v prípade zastavenia konania súd pojednávanie nenariaďuje, ústne pojednávanie sa uskutočňuje za účelom prejednávania veci samej. V tomto prípade sa súd vecou navrhovateľov nezaoberal meritorne, nakoľko ešte pred začatím konania vo veci dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci konať, v dôsledku čoho je vylúčená možnosť prejednávania veci samej, teda rozhodovanie o predmete konania v zmysle žalobného návrhu.“

V preskúmvanej veci senát najvyššieho súdu sa plne stotožnil so závermi uvedenými v citovanom rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2SŽi/5/2013 z 19. júna 2013 vnímajúc takýto záver v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia taktiež náležite nezdôvodnil, na základe ktorých dôvodov rozhodol o opravnom prostriedku navrhovateľov spôsobom uvedeným vo výrokovej časti svojho rozhodnutia.

Z predloženého spisového materiálu krajského súdu vyplýva, že navrhovatelia opravným prostriedkom v danej veci sa domáhali preskúmania fiktívneho rozhodnutia vydaného správnym orgánom riaditeľom Okresného súdu v Nitre dňa 1. októbra 2012, ktorým bola odmietnutá ich žiadosť o poskytnutie informácie zo dňa 20. septembra 2012, ktorou požadovali prístupnú služobný poriadok uvedený v § 75 zákona č. 400/2009 Z. z.. Napriek tomu, že navrhovatelia žiadali opravným prostriedkom preskúmať fiktívne rozhodnutie, krajský súd ich výzvou vyzval na predloženie rozhodnutia, ktorého prieskumu sa domáhali a v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že navrhovatelia nedoručili rovnopis rozhodnutia správneho orgánu, ktorý žiadali súdom preskúmať. V závere rozhodnutia krajský súd tiež konštatoval, že z rozhodnutia, ktoré navrhovatelia žiadali v odvolacom správnom konaní preskúmať, nepochybne vyplýva, že rozhodnutie o čiastočnom odmietnutí poskytnúť informáciu vydal predseda Okresného súdu Nitra.

Povinnosťou súdu je odôvodniť svoje rozhodnutie v súlade s § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 157 ods. 2, tak, aby jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom bolo zrejmé, z akých podkladov súd pri svojom rozhodovaní vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôvodov, stručne, jasne a výstižne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pri hodnotení skutkových a právnych okolností namietaných v opravnom prostriedku (žalobe) a zodpovedal na najdôležitejšie namietané otázky, svoje skutkové zistenia podriadil príslušnej právnej úprave, podajúc výklad právnych noriem, v zmysle ktorých postupoval, ktorú právnu štruktúru musí súd zachovať aj v prípade odstúpenia veci inému príslušnému súdu alebo inému štátnemu orgánu príslušnému na konanie.

Odvolací súd v danom prípade dospel k záveru, krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v preskúmvanej veci náležite (v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p.) neodôvodnil, na základe ktorých dôvodov rozhodol o opravnom prostriedku navrhovateľov spôsobom uvedeným vo výrokovej časti svojho rozhodnutia.

Vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci odvolací súd taktiež dospel k záveru, že z postupu súdu prvého stupňa ako aj z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvého stupňa neupriamril dostatočnú pozornosť predmetu konania označeného v opravnom prostriedku, keďže z dôvodov opravného prostriedku vyplýva, že navrhovatelia podali opravný prostriedok proti fiktívnemu rozhodnutiu, z ktorej skutočnosti je zrejmé, že takéto rozhodnutie nemôže mať listinnú podobu a súčasne, že nemôže ísť o rozhodnutie o čiastočnom odmietnutí poskytnúť informáciu.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia neuviedol žiadne skutočnosti, na základe ktorých posudzoval opravný prostriedok navrhovateľov, k akým skutkovým a právnym záverom dospel a na základe ktorých dôvodov dospel k záveru, že v danej veci nie sú splnené podmienky za súčasného stavu správneho konania, a preto konanie zastavil a vec postúpil príslušnému správne mu odvolaciemu orgánu. Krajský súd hoci citoval právne normy Občianskeho súdneho poriadku a právne normy zákona o slobode informácií, svoj právny záver o nesplnení zákonných podmienok na konanie a potrebe odstúpenia veci príslušnému správne mu odvolaciemu orgánu však nepodložil žiadnou právnou argumentáciou. Z uvedených dôvodov napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa trpí vadou nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov, v dôsledku čoho možno mať dôvodne za to, že navrhovateľom ako účastníkom konania sa postupom súdu prvého stupňa odňala možnosť konať pred súdom (§ 221 ods. 1, písm. f/ O.s.p.).

Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť skutkové okolnosti danej veci a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť [§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m. m. I. ÚS 243/07], pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) teda musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

Súd by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Súd je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia (Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 114/08). Súd musí súčasne vychádzať z toho, že je povinný poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.), na ktorú skutočnosť poukazuje aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Z uvedených dôvodov sa odvolaciemu súdu javí odôvodnenie, ktoré uviedol súd prvého stupňa v danej veci, s poukazom na uvedené skutočnosti, ako jednostranné a formalistické, a teda ako zjavne neodôvodnené a tým aj nesúladné s právami podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/100/2012-71 z 31. januára 2013 podľa ust. § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Úlohou súdu prvého stupňa bude v ďalšom konaní postupovať v intenciách názoru odvolacieho súdu a vo veci opäť rozhodnúť.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.